

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань прав людини, національних меншин і
міжнаціональних відносин

10 грудня 2014 року

Веде засідання перший заступник голови комітету В.В.Пацкан

ПАЦКАН В.В. Доброго дня, шановні колеги! Допоки голова під'їжджає у зв'язку з "корками", які утворилися у місті Києві, розпочинаємо перше засідання Комітету з питань прав людини, національних меншин та міжнаціональних відносин Верховної Ради України восьмого скликання.

У нас уже перше, ознайомче, засідання комітету відбулося. На порядку денному сьогодні у нас на обговоренні 4 питання. Перше питання – про стан підготовки проекту Національної стратегії у сфері прав людини та виконання Указу Президента від 15 жовтня 2014 року (номер 811/2014). Прошу перейти до обговорення вищезазначеного питання. Я думаю, що у нас є, про що поговорити. І є у нас сам наказ, який передбачає створення робочої групи з підготовки проекту Національної стратегії у сфері прав людини. Я, з вашого дозволу, буду надавати всім слово, хто буде бажати виступити з цього питання.

Є, створена робоча група з підготовки. У вас у всіх, шановні колеги, народні депутати, є перелік членів цієї групи. Чи є у когось, може, якісь пропозиції, зауваження? Чи всі погоджуються з тим, що запропонувало нам Міністерство юстиції України?

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Немає.

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. Валерій Васильович, може, я доповім про хід підготовки?

ПАЦКАН В.В. Давайте. Пані Севостьянова нам доповість саме про створення цієї робочої групи і про те, які напрямки роботи визначені. Будь ласка.

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. Дуже дякую.

Доброго дня всім присутнім! Шановні народні депутати, члени робочої групи, присутні, правозахисники, по-перше, хочу від імені міністра юстиції привітати вас з Днем прав людини. Дійсно, дуже знаково, що в цей день засідає перший раз і Комітет з прав людини, і ми обговорюємо Національну стратегію у сфері прав людини, яку наразі Міністерство юстиції за Указом Президента разом з правозахисниками розробляє. Тому дозвольте доповісти і окреслити ті основні напрямки, наші вже досягнення, і тоді зможемо перейти до обговорення і з задоволенням будемо прислухатися до усіх пропозицій, які сьогодні будуть висловлені.

Дійсно, з метою вдосконалення правових, організаційних засад у сфері прав людини Указом Президента було запропоновано Міністерству юстиції розробити Національну стратегію у сфері прав людини. Відомо, що ще з 1993 року, коли на Віденській конференції з прав людини було вперше підняте питання і були надані рекомендації державам-членам Ради Європи підготувати такі національні стратегії у сфері прав людини, багато держав прислухались. І на сьогоднішній день ми вже бачимо, що у багатьох країнах є друга, третя хвиля створення цих національних стратегій. В Україні до цього часу такої стратегії не було. І дійсно, і Комісар з прав людини Ради Європи неодноразово звертався і до Міністерства юстиції з проханням підготувати такий проект. Тому, у зв'язку з виходом даного Указу Президента, за дорученням Прем'єр-міністра України від 23 жовтня 2014 року Міністерство юстиції створило міжвідомчу робочу групу, яка має на меті підготувати даний проект Національної стратегії.

Я як голова даної робочої групи і, маючи двох заступників (заступника міністра юстиції та заступника міністра закордонних справ), організовую дану роботу. На сьогоднішній день ще раз я хочу підкреслити, що перелік усіх зацікавлених осіб, які бажають приєднатися до нашої робочої групи, він відкритий. Ми не обмежуємо можливість будь-якої правозахисної організації співпрацювати над створенням цієї Національної стратегії.

На сьогоднішній день ми зайняли позицію, що дана стратегія повинна бути написана українцями для українців, а не урядом для народу. Адже саме правозахисні організації найкраще знають і розуміють, в яких саме сферах прав людини у нас є окремі прогалини.

Як ми побудували нашу роботу? Дійсно, Національна стратегія завжди, за досвідом інших країн, наприклад Грузії та Молдови, які нещодавно випустили свої національні стратегії, складається з двох рівнів. По-перше, це підготовка стратегії. Це короткий документ, чіткий, який визначає основні напрямки діяльності, вектори, за якими ми будемо рухатися у сфері прав людини і подальшому реформуванні усіх сфер суспільного життя. Друга частина – це національний план дій, який вже буде більшим за обсягом, він буде включати в себе весь перелік міжнародних зобов'язань у сфері прав людини, які на себе вже взяла Україна, можливо, перелік тих зобов'язань, які Україна бажає взяти у майбутньому (ті конвенції, які ми ще не підписали та не ратифікували). Далі ми будемо визначати в даному плані дій, чи є у нас національне регулювання у даній сфері. І якщо регулювання немає, є прогалина, ми будемо визначати національних та міжнародних партнерів, які будуть працювати над тим, щоб дані прогалини заповнити.

На сьогоднішній день у нас встановлений строк: до 1 січня 2014 року (за Указом Президента) підготувати проект поки що стратегії. Ми плануємо, що даний документ буде коротким, чітким, буде 10-15 сторінок тексту, який буде чітко формулювати основні напрямки у сфері прав людини, за якими ми будемо працювати. В ході обговорення ми вирішили, що в рамках робочої

групи будуть створені тематичні підгрупи, кожна з яких, маючи досвід в тій чи іншій сфері прав людини, буде напрацьовувати і писати окрему частину даної стратегії.

На сьогоднішній день існує проект даного тексту, над яким, наразі, працює редакційна група, адже кожна з підгруп написала, можливо, в своїй стилістиці, і таким чином вони приводять текст до єдиного формату. Після цього для нас найголовнішим є досягнення консенсусу, адже ми вважаємо, що кожна організація, яка приймає участь у даній робочій групі, була б згодна з усім текстом даної стратегії. Таким чином, на сьогоднішній день у нас відбулося вже три засідання робочої групи – координації засідань тематичних підгруп за різними напрямками.

Тому на сьогоднішній день, ми вважаємо, основним для нас є: охопити усі права людини, які на сьогоднішній день в Україні існують в рамках наших міжнародних зобов'язань. Але це не означає, що всі вони можуть бути перелічені в стратегії, адже це короткий документ. Ми визначимо лише основні вектори і, за рішенням нашої групи, зробимо фокус на тих основних нових викликах, з якими зіткнулася наша держава у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації та проведенням Антитерористичної операції.

Таким чином, на сьогоднішній день структура нашої стратегії передбачає преамбулу, також визначення того, де ми бачимо нашу країну після того, як усі цілі, які поставлені в стратегії, будуть досягнуті. Стратегія охоплює період з 2015 по 2020 рік. Вона таким чином лаконічно вписується в Програму реформ, запропоновану Президентом (2020), і таким чином усі гілки влади будуть рухатися у одному з напрямків.

Також ми передбачаємо, що основний зміст стратегії буде містити такі категорії, як основоположні права людини, соціальні, економічні права, інші права та нові виклики. Особливою частиною ми виділяємо механізми дотримання прав людини, адже такі аспекти, як реформа кримінальної юстиції та правоохоронних органів, вони стосуються усіх прав людини, адже

прагнуть справедливий суд і взагалі забезпечують захист усіх інших прав, які на сьогоднішній день існують. І останнім розділом нашої стратегії ми плануємо включити реалізацію, моніторинг та контроль за виконанням даної стратегії.

Дійсно, у Грузії та Молдови був досвід прийняття даної стратегії парламентом, для того щоб надати даному документу особливий вплив, і, за нашим бажанням, дана стратегія повинна стати фундаментом для реформ в усіх інших сферах. Адже коли ми будемо бачити, в яких напрямках нам потрібно рухатися і де у нас є прогалини в національному законодавстві, то, реформуючи або судову систему, або правоохоронну, ми зможемо опиратися на базові фундаментальні права людини.

Я із задоволенням відповім на всі ваші запитання, які у вас є стосовно нашої роботи, і готова поінформувати вас про інші деталі. Дякую.

ПАЦКАН В.В. Шановні колеги, хочу наголосити, що це лише початок роботи. Наталія Іларіонівна, ми взагалі будемо пропонувати як комітет навіть ухвалити або провести комітетські слухання, коли вже буде сама стратегія готова, для того щоб широко її обговорити з громадськістю. Якщо ми говоримо про прийняття документу для людей, щоб безпосередньо громадяни нашої країни, представники громадських організацій прийняли участь в розробці, може, в коригуванні. Може, Уповноважений з питань прав людини Валерія Володимирівна Лутковська долучиться до цього.

ЛУТКОВСЬКА В.В. Валерій Васильович, ми, в принципі, працюємо постійно разом.

ПАЦКАН В.В. Ні, я говорю про те, що якщо ми говоримо про такий важливий документ у нас в державі, його треба публічно обговорити і ми

маємо донести його до всіх і не закривати двері, для того щоб ми всі мали можливість прийняти участь в розробці цього документу.

Це питання ми обговорили. Чи є у когось з членів комітету – народних депутатів – якісь пропозиції, зауваження щодо цього питання?

ФЕЛЬДМАН О.Б. Просто інформаційно.

ПАЦКАН В.В. Будь ласка, Олександр Борисович Фельдман.

ФЕЛЬДМАН О.Б. Есть же какие-то сроки, или мы будем обговаривать его еще? У нас с 1991-го ничего не поменялось, а мы еще 20 лет будем обговаривать. Или у нас есть какие-то сжатые сроки, там, 2 месяца, полгода, год?

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. Дякую за питання.

На сьогоднішній день Президент встановив нам строк – 1 січня. Тому термін дійсно дуже стислий. 2015 року, так. Тому на сьогоднішній день ми вже, разом працюючи десь місяць з Валерією Володимирівною, з усіма правозахисними організаціями, вже майже готові з проектом тексту. Ми на сьогоднішній день плануємо ще раз узгодити його в рамках робочої групи і направити до наших міжнародних партнерів – Організації Об'єднаних націй, Ради Європи, що десь за 10 днів до Різдвяних свят висловити свої пропозиції. А 19 грудня ми плануємо провести з нашими міжнародними партнерами ще раз презентацію, ще раз обговорення, до того, як подавати Президенту. Тому ми будемо дуже раді, якщо комітет долучиться до цієї роботи.

ПАЦКАН В.В. Валерія Володимирівна, може, ви декілька слів скажете? Ви вже проговорювали. Чи доцільно зараз про щось говорити?

ЛУТКОВСЬКА В.В. Дякую дуже.

Звичайно, співпрацюємо разом, звичайно, активну приймаємо участь у підготовці, тому що розуміємо, що Національна стратегія в галузі прав людини дійсно має об'єднати суспільство, тому що питання захисту прав людини – це не питання парламенту, уряду, Президента, громадськості. Це спільне завдання держави. І відповідно у зв'язку із цим спільно працюємо зараз. Думаю, Наталія Іларіонівна вирішить, чи потрібно вже роздавати текст, тому що певні напрацювання вже є, але, власне, напрацювання, які є, абсолютно всі погоджувались в тому числі і з представниками громадськості, які присутні тут. Для того щоб полегшити роботу Міністерству юстиції, враховуючи кількість правозахисних організацій, які на сьогоднішній день працюють в Україні, ми запропонували Міністерству юстиції, Мін'юст на це погодився, щоб до складу робочої групи увійшли члени консультативної ради при Уповноваженому з прав людини, відповідно ці члени Консультативної ради увійшли до складу. Ми тепер спільно працюємо.

ПАЦКАН В.В. Вітаю! Пане голово, передаю вам слово.

Веде засідання голова комітету Г.М.Немиря

НЕМИРЯ Г.М. Дякую, колега Пацкан, що виручили у цій ситуації.

Я хочу вибачитися за невелике запізнення у зв'язку з тим, що у мене, на моє прохання, відбувалася зустріч з колишнім Президентом Латвії, яка знаходиться в Києві. Я шановних колег проінформую про суть і мету цієї зустрічі. Вона стосується одного з питань, яке ми далі будемо розглядати на порядку денному.

Я так розумію, що ми почули доповідь, інформацію щодо стану підготовки. І я сьогодні зранку був присутній на заході, який організовувався "Українською Гельсінською спілкою з прав людини", який стосувався

доповіді правозахисних організацій "Права людини в 2014 році". Це ще не остаточний варіант, а лише обговорення деяких структурних підрозділів. Також я знаю, шановні колеги, це є в матеріалах, що правозахисні організації звернулися до Президента з пропозицією відтермінувати або дати більше часу на підготовку і завершення проекту Національної стратегії. Я хотів би почути у зв'язку з цим позицію відповідно координаторів або членів робочої групи і, перш за все, колеги з Міністерства юстиції. Будь ласка.

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. Дуже дякую.

З приводу строків. Дійсно, розмовляючи з нашими колегами з Грузії та Молдавії, які розробляли стратегію, в Грузії, наприклад, на розробку національної стратегії був запущений національний веб-сайт, на якому усі могли долучитися до даного процесу і таким чином висловити думку кожного з представників правозахисної спільноти. Зі свого боку, на сьогоднішній день ми як Міністерство юстиції виконуємо наказ Президента та готуємо в ті строки, які нам були запропоновані. Якщо буде позитивна реакція з боку Президента на той відкритий лист, який був запропонований правозахисниками, ми дійсно підтримаємо і будемо працювати далі.

Для нас головне – досягти консенсусу, для того щоб кожен з учасників відчував, що кожен із пунктів стратегії погоджений з усіма і нема тут ніякого адміністративного ресурсу або суб'єктивної позиції когось з представників влади. Даний документ буде зроблений в результаті нашої спільної думки.

НЕМИРЯ Г.М. Я хотів би висловитися з цього приводу. Оскільки Указ Президента вийшов ще до проведення парламентських виборів, то, безумовно, цей новий результат, тобто сформований парламент, початок його роботи, я думаю, є логіка в зверненні цих правозахисних організацій. Зі свого боку, я думаю, парламент хотів би не просто бути долученим з точки зору сфери відповідальності комітету, а і з тим, щоб сам процес відповідав

стандартам щодо розробки такого роду документів, зокрема Національної стратегії. А отже, він має бути, всі ми знаємо, максимально відкритим і інклюзивним. І з цієї точки зору залучення профільного комітету, залучення народних організацій (я мав за останні 2 дні кілька таких зустрічей) і раціональний підхід, я думаю, мають бути. Ми ще це обговоримо, але, власне, моя думка як голови комітету: тут не варто прив'язувати до 1 січня або до 31 грудня, а важливо, щоб цей документ, з одного боку, не гаявся, а вийшов максимально таким, що відбиває не лише традиційні питання щодо зобов'язань України в рамках і Ради Європи, в рамках імплементації Угоди про Асоціацію, але і того нового елемента, що права людини в умовах безпекової ситуації, яка є безпрецедентною і має тенденцію до погіршення, на жаль, і це стосується не лише Криму, я підкреслюю, і не лише частини окупованої території Донецької і Луганської областей, а й більш широко, я думаю, це має бути відбито. В цьому є організуюча ідея підготовки стратегії, на підставі якої буде і відповідна політика розроблятися.

Я хотів би почути точку зору членів комітету щодо цього окремого питання – терміни і залучення членів комітету. Будь ласка, хто хотів би взяти слово?

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Можна я скажу?

НЕМИРЯ Г.М. Будь ласка.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Дякую.

Логвинський Георгій Володимирович, заступник голови комітету.

Шановний Григорію Михайловичу, дякую за те, що ви підняли це питання, що представники Харківської правозахисної групи, Гельсінського комітету просять про те, що їм необхідно більше часу для того, щоб більш ретельно розібратись в проблемах та визначити саме стратегію. Але,

наскільки мені зрозуміло, стратегія – це тільки базовий документ. Пізніше буде план дій, який буде передбачати саме законодавче реагування в певних моментах та реагування на рівні виконавчої влади. Саме тому я думаю, якщо ми комітетом зможемо підтримати Міністерство юстиції та зазначену вище робочу групу, щоб звернутися до Президента з пропозицією надати більше часу, я вважаю, що це дійсно необхідно.

З іншого боку, зрозуміло, що на даний час ми не маємо право гаяти час і ми повинні підтримувати права людини. Саме тому указ Президента і мав такий стислий термін. Моя пропозиція: якщо на клопотання правозахисних організацій треба буде звернутися до Президента, ми вийдемо з певним рішенням комітету про важливість надати певний час з метою удосконалення зазначеного документу. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Валерій Васильович, будь ласка.

ПАЦКАН В.В. Шановні колеги, я б, все-таки, визначився з якимись, хоч приблизно, термінами. Тому що ми можемо цей процес заговорити. Ми можемо ще рік проговорювати. Але давайте самі собі поставимо строки і будемо намагатися в них вкладатися. І я, пане голово, буду пропонувати, коли вже ця стратегія буде готова, проговорити її на комітетських слуханнях у нас в комітеті.

НЕМИРЯ Г.М. Я це підтримую.

Тут присутній Бущенко Аркадій Петрович – виконавчий директор "Української Гельсінської спілки". Ви були одним із ініціаторів цього звернення.

БУЩЕНКО А.П. "Українська Гельсінська спілка" була ініціатором цього звернення до Президента. Я хочу членам комітету пояснити нашу позицію. Справді, якщо ми візьмемо процес в цілому, то відтермінування самого терміну затвердження короткого документу (базової стратегії) ще не означає кінець процесу. Далі іде розробка національного плану, і ще можливе інше. Якщо ми беремо процес в цілому, то я думаю, що таке відтермінування саме затвердження стратегії не позначиться суттєво на терміні закінчення процесу в цілому.

Розумієте, стратегія формулюється в дуже загальних термінах. І я думаю, що якщо ми її зараз швидко приймемо, то ми просто перенесемо усі дискусії на момент обговорення національного плану. Бо завтра усі будуть по-різному розуміти, що було написано в стратегії. Коли ми зверталися з проханням відтермінувати, це не означало, що ми будемо працювати лише над коротким документом. Це означало, що одночасно з розробкою стратегії почнеться розробка національного плану і всі деталі будуть обговорені. Тут дійсно важливо залучити найширше громадськість, найширше органи влади, які знають ситуацію, ну і всіх, хто, врешті-решт, буде виконувати цю стратегію. Бо це має стати консолідуючим документом, який об'єднає зусилля усіх зацікавлених сторін. Тому, щоб не виникало враження, що ми хочемо розтягнути цей процес до безкінечності, я вважаю, що це просто раціоналізація процесу, яка, врешті-решт, можливо, навіть скоротить кінцевий термін, закінчення всього цього процесу. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Наскільки я зрозумів вашу позицію, якщо сьогодні 10 грудня, а стратегія має бути подана до 1 січня, і враховуючи той стислий термін, враховуючи Різдвяні також свята і так далі, то в даному випадку ви виступаєте не за відтермінування на невизначений термін, а раціональність (я з вами перед цим говорив) полягає в тому, щоб це десь припадало на лютий-місяць, можливо, березень, але не пізніше.

БУЩЕНКО А.П. Оптимально, я думаю, що можна було б обговорити і національний план, і стратегію, скажемо, до 31 березня.

НЕМИРЯ Г.М. Зрозуміло.

Ще є бажанні висловитися? Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Я вас зрозумів так, що до кінця лютого, максимум. А друге, якщо ми звертаємося до Президента по цьому питанню, то ця стратегія має бути прийнята парламентом.

ПАЦКАН В.В. Дозвольте.

НЕМИРЯ Г.М. Будь ласка.

ПАЦКАН В.В. Погоджуюся на більш широкі терміни. Але стратегія – це дорожня карта, план дій для всіх: для Президента, для парламенту, для виконавчої гілки влади. Це для тих людей, хто має бажання щось робити для цієї держави. Її треба ретельно прописати, і на сто відсотків погоджуюсь з паном Бущенком, щоб не було потім трактувань того чи іншого пункту цієї стратегії, давайте краще пропишемо їх всі, розжуємо, вибачте за тавтологію, покажемо, як воно працює, і потім вже будемо її приймати як мінімум на комітетських слуханнях.

ФЕЛЬДМАН О.Б. Но планировалось принятие в парламенте?

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. На сьогоднішній день дана частина стосовно механізму реалізації ще є предметом дискусії, але, дійсно, ми звертаємо увагу на міжнародний досвід про прийняття стратегії парламентом.

ФЕЛЬДМАН О.Б. Я тоже присоединяюсь к своему коллеге. Я думаю, что нам нужно записать это в протоколе.

НЕМИРЯ Г.М. Колеги, хто з присутніх? Михайло Чаплига.

ЧАПЛИГА М.В. Я представник Уповноваженого з прав людини, приймав участь у розробці цього всього. Ідея наступна. Зараз можна лишити термін до 1 січня. Нехай робоча група дасть проміжний матеріал, але нехай вона його надасть комітету, для того щоб комітет міг провести комітетські слухання широкі з залученням і громадськості, і висловити свою позицію, комітету, з цього всього. Потім продукт, який буде нароблений робочою групою, він обов'язково має попасти в Адміністрацію Президента. І вся суть звернення була у тому, що ми повинні були б організувати сайт, що завгодно, але зробити справді інклюзив, щоб всі, хто хотіли, могли прийняти участь у обговоренні стратегії, оскільки в даному випадку важлива не тільки сама стратегія, а і сам процес, бо в процесі її розробки виробляються нові механізми взаємодії громадськості і органів влади, в тому числі Верховної Ради і уряду.

З огляду на це, варто було б отримати цей продукт, скажімо так, до 1 січня, далі обов'язково передбачити, щоб цей продукт був наданий якимось чином офіційно комітету, переданий парламенту. Далі комітет на основі цього продукту проводить своє засідання і організовує громадські слухання або комітетські слухання, і далі вже спільно з Президентом можна було б організувати більш широке обговорення цього базового матеріалу і зробити з нього достойний момент єднання – оцю стратегію.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую. Точка зору зрозуміла.

Чи є бажуючі висловитись ще з цього питання, першого пункту порядку денного? Будь ласка, Юлія Тищенко (Український незалежний центр політичних досліджень).

ТИЩЕНКО Ю. Дуже дякую за можливість висловитися. Я не хотіла б обговорювати термін, я хотіла просто озвучити деякі позиції для вживання тих чи інших рекомендацій. Вже тривалий час ми намагаємося розширити перелік тих груп, тих категорій, які можна включити до цієї стратегії. Зокрема це національні меншини, корінні народи. На жаль, я не бачу окремої групи відповідної, але я можу помилятися. Можливо, ще можна подивитися з точки зору присутності в самому тексті документу якихось ще груп, які не озвучені. Я не знаю, в силу яких причин. Не на терміни, а на зміст я б, все-таки, звернула увагу. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Хто ще? Прошу.

ГЛОБА Б. Богдан Глоба, виконавчий директор, "Точка опори".

Я представляю організацію, яка працює з уразливими групами, і ми боремося з дискримінацією за ознакою сексуальної орієнтації. У мене одна така ремарка невеличка. Я хочу сказати, що ми як організація, яка працює безпосередньо з постраждалими від дискримінації, зараз фіксуємо значне зростання кількості випадків і агресії до різних категорій людей, але в тому числі до нашої категорії людей. І я попросив колег взяти до уваги те, що не потрібно зволікати з таким документом, і я думаю, що не потрібно всією країною писати стратегію, тому що є певні види документів, які повинні писати фахівці, а не таксисти, там, і так далі, і так далі. Україна на себе взяла дуже багато різних зобов'язань за міжнародними договорами і стандартами. Там уже, в принципі, всі ці речі прописані. В нашій Конституції дуже багато

речей з прав людини прописані. Ну нема, скажемо так, потреби два роки ще обговорювати і писати щось, ми колесо не вигадасмо. Вже ці стратегії Європейським Союзом прописані, і вони навіть нам уже рекомендовані і запропоновані в нашому ж договорі про Асоціацію.

Я хотів би звернути увагу, що, все-таки, нам потрібно зараз дуже швидко давати відповідь на оці виклики – зростання агресії до різних груп, до меншин і до всіх уразливих груп. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Олена Сулова.

СУСЛОВА О.І. Олена Сулова, Інформаційно-консультативний жіночий центр.

Я говорила про це на робочій групі і хотіла би повторити зараз. Мені здається, є певні категорії прав, і про це говорила Юлія, це, зокрема, екологічні права, інші колективні права, і на сьогодні що важливо для нас? Це право на мир, яке ще не зафіксоване конвенціями, але є певні документи Організації Об'єднаних націй, які ми можемо використати для того, щоб включити це принаймні в стратегію для того, щоб потім працювати краще над цими викликами. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Будь ласка.

СЕВОСТЬЯНОВА Н.І. Дозвольте дві короткі ремарки: по-перше, з приводу термінів, по-друге, з приводу змісту. Дійсно, 1 січня – це не значить, що в цей день стратегія набуде свого остаточного вигляду і буде вже прийнята парламентом. Ми в цей день передамо її як проект Президенту,

потім ще Адміністрація Президента може висловлювати свої зауваження, комітет Верховної Ради і так далі.

З приводу змісту. Стратегія є дійсно коротким документом, близько 10 сторінок. Ми пішли таким шляхом, що ми не обмежуємо перелік прав, які дана стратегія охоплює. Але ми не можемо їх всі там перелічити. Вони всі важливі за своїм змістом. І ми можемо визначити лише напрямки, по яких ми працюємо. Є міжнародні зобов'язання, всі конвенції, які ми ратифікували, вони не припиняють своєї діяльності і зобов'язань, якщо ми не включили їх в стратегію. Ми визначаємо основні вектори, а вже в національному плані, я обіцяю, буде включено все, що на сьогоднішній день існує, і все, що ми бажаємо в майбутньому, щоб стало частиною нашого національного законодавства. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Шановні колеги, з урахуванням обговорення, яке відбулося, пропонується такий варіант рішення щодо цього питання, з трьох пунктів. Перший. Взяти інформацію щодо стану підготовки стратегії до відома. Другий. Я думаю, іншої точки зору не було, виступаючі підтримали звернення правозахисних організацій 5 грудня до Президента з проханням продовжити термін підготовки стратегії з метою забезпечення належного рівня відкритості та ефективності суспільного діалогу, повноцінної участі інститутів громадянського суспільства і парламенту (я тут додаю) у процесі розробки стратегії. І третє. Вважати за доцільне прийняття такої стратегії парламентом Верховної Ради, остаточне затвердження у вигляді рішень парламенту України, Верховної Ради. Три пункти такі.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Це прийняття чи затвердження?

НЕМИРЯ Г.М. Затвердження.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Бо зазначена стратегія була розроблена на підставі указу Президента. Можливо, він буде бажати внести її теж указом Президента?

НЕМИРЯ Г.М. Колеги, це вже деталі технічні. А з точки зору того, що парламент як представницький орган затверджує стратегію з прав людини, в цьому є абсолютно і безперечно логіка. В який спосіб це буде зроблено, через які кроки – це вже другорядне питання. Ми можемо, якщо у вас є пропозиції, відреагувати.

Але по суті такі пропозиції рішення пропонуються. Якщо немає інших, хто – "за", прошу голосувати. Проти? Утрималися? Прийнято одногосно.

Я хотів би зараз подякувати запрошеним колегам з міністерств і відомств. Зараз ми зробимо 5-хвилинну перерву, щоб ті, хто хотів би піти, пішли. Зараз є така можливість. Перерва на 5 хвилин. Дякую.

Шановні колеги, ми продовжуємо засідання. У нас другий пункт порядку денного: проект постанови про звернення Верховної Ради України до Державної Думи та Президента Російської Федерації щодо звільнення народного депутата України Надії Вікторівни Савченко (реєстраційний номер 1095). У вас роздані ці матеріали. Хочу зазначити, що головним комітетом з цього питання визначений Комітет у закордонних справах, оскільки це стосується двосторонніх відносин. Але наш комітет, я думаю, абсолютно логічно це питання розглядає, оскільки це стосується прав людини безпосередньо.

ПАЦКАН В.В. Дозвольте, пане голову.

НЕМИРЯ Г.М. Прошу.

ПАЦКАН В.В. Шановні колеги, цілком і на сто відсотків підтримую таку постанову. І я думаю, що наша фракція буде голосувати. Але у мене є декілька пропозицій, пане голову. Ми говоримо, по-перше, почну з самої назви постанови "Про звернення Верховної Ради України до Державної Думи і Федеральних зборів Російської Федерації та Президента Російської Федерації щодо звільнення української льотчиці, народного депутата восьмого скликання Надії Савченко". Я пропоную не деталізувати "українська льотчиця". Вона вже є наша колега, наш народний депутата. І друге: ми досить деталізуємо і пояснюємо, що Надія Савченко стала народним депутатом. Для чого нам деталізувати? В присутності парламенту, в присутності всього українського народу Надія Савченко прийняла присягу. Нам треба максимально скоротити її. У мене такі пропозиції: з самої назви вилучити "української льотчиці" і, друге, не деталізувати як ми обрали. В присутності всіх народних депутатів, ніхто заперечень не мав. Вона отримала статус народного депутата, вона наш є колега, і ми безпосередньо звертаємось до Федеральних зборів щодо звільнення нашого колеги. Дякую.

НЕМИРЯ Г.М. Зрозуміла пропозиція. Хто хотів би ще? Будь ласка.

РАБІНОВИЧ В.З. У меня есть несколько вопросов, связанных вот с чем. Я согласен и сочувствую летчице Савченко, но есть масса других украинских граждан, которые находятся сегодня в России, не только депутаты, а все, кто там незаконно захвачен. Предположим, Микола Карпюк, это политический, наш противник, один из руководителей "Правого сектора", он был незаконно захвачен еще до Савченко, вывезен. Почему мы, как бы, вычленим ее и даже в названии говорим только о ней? Давайте, может, в название вставим "всех незаконных", а уже дальше детализируем? Почему остальных лишаем прав, они пропадают там в тюрьме?

НЕМИРЯ Г.М. Я відповідаю, Вадиме Зіновійовичу. Зверніть увагу, це текст самої постанови, а йде саме звернення.

РАБІНОВИЧ В.З. Я прочитал.

НЕМИРЯ Г.М. Зверніть увагу на останній параграф: "Закликаємо до звільнення усіх громадян України, які за період збройного конфлікту на сході України були захоплені в полон, незаконно перевезені на територію Російської Федерації та всупереч їх волі утримуються на території Російської Федерації".

РАБІНОВИЧ В.З. Так, может быть, нам есть смысл просто акценты переставить? Я все-таки считаю, что именно в заглавии есть суть. Суть, наверное, в том, что мы хотим, чтобы освобождены были все граждане. В частности, детализировать можно в послании, но здесь можно написать то же самое, что вы написали в последнем пункте: обращение наше к Федеральному собранию России и к Президенту об освобождении всех граждан Украины, незаконно задержанных.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Хто хоче ще висловитись? Будь ласка.

Я хотів би лише нагадати, перш ніж надати слово Валерії Володимирівні, що є вже одна Резолюція Європейського парламенту (це вересень 2013 року, параграф 18 цієї Резолюції), де згадується прізвище Надії Савченко, Олега Сенцова та інших. Така там формула є.

З приводу того, чому це так. Тому що відомі випадки. Перший був випадок Сенцова, а потім Савченко. Проблема полягає в тому, що достеменно є різні цифри, якими оперують, які змінюються: скільки насправді знаходиться на території, скільки взято в полон. Є такий ще, я б

сказав, концептуальний підхід. Оскільки Російська Федерація трактує пункт Мінського протоколу від 5 вересня, де йдеться про обмін всіх на всіх, як те, що стосується лише Донецької і Луганської областей або частини їх, і вони не трактують Савченко як людину, яка в даному випадку (принаймні це було інформацією, коли я мав зустріч в Брюсселі з Чижовим - представником Російської Федерації, послом в ЄС), вони так трактують, МЗС російський принаймні до останнього так трактував, оскільки Росія не є частиною взагалі цього протоколу, їх трактування в даному випадку і логіка авторів такої постанови і звернення полягала в чому? Оскільки Савченко єдина з тих стала народним депутатом і коли обговорювалося взагалі питання визнання її як народного депутата, тоді відбувалися консультації, зокрема з Центральною виборчою комісією. Ви знаєте, що коли всі приймали присягу, то її присяга демонструвалася письмово і друкована з підписом на екранах у Верховній Раді.

З точки зору рекомендацій, які отримали ми або автори від її юридичної команди і Центральної виборчої комісії, в даному випадку саме акцентування уваги і оцей параграф другий у зверненні, де згадується, що вона згідно з Конституцією, частиною такою-то, стала народним депутатом, є важливим для того, щоб далі це матеріалізувати. Тут ні в якому разі не містилося, наскільки я знаю із спілкування з авторами, як намагання якось замовчати інших. Саме тому з'явився оцей параграф, де закликається до звільнення усіх. Більше того, зараз ведуться переговори, оскільки такі публічні речі іноді працюють, іноді не працюють, а іноді діє правило такого неформального спілкування, коли якісь авторитетні люди, які відомі, не сприймаються керівництвом Росії, зокрема Президентом Путіним, або тими, від кого залежить звільнення. Вони здійснюють свою місію, маючи на це згоду. Але в даному випадку це, до речі, був один з елементів і причин мого спілкування з колишнім Президентом Латвії та іншими. Паралельно здійснюються і ці зусилля. Їх позиція якраз полягає в тому, що їм би, їх місії,

допомогло б, коли б саме таке звернення, з указанням прізвища, було від парламенту в цілому. Це от мої пояснення з того, що я знаю.

ЛУТКОВСЬКА В.В. Дозвольте.

НЕМИРЯ Г.М. Валерія Володимирівна, будь ласка.

ЛУТКОВСЬКА В.В. Ви знаєте, я абсолютно підтримую ідею стосовно того, що Надія Савченко, в даному випадку, це унікальна людина, тому що, знаходячись там, вона стала народним обранцем. І вона дійсно є прекрасною основою для того, щоб на її прикладі звертатися стосовно інших. Але б я прибрала по всьому тексту згадку про льотчицю, тому що це громадянка України - перше, народний депутат - друге.

І по-друге. Чесно кажучи, я не дуже розумію, вибачте, у мене напрошується просто таке враження, що ми нібито звітуємо перед Державною Думою Російської Федерації про процес прийняття нею присяги. Я б просто сказала, що вона на сьогоднішній день, згідно з Конституцією України, є народним депутатом України, і поставила б на цьому крапку, не розписуючи, яким чином відбувався сам процес прийняття присяги. Бо я не дуже розумію, чому ми маємо звітувати в даному випадку, це наше рішення.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

ЛУТКОВСЬКА В.В. І, я перепрошую, ще одне питання стосовно останнього абзацу про заклик до звільнення. Ми прекрасно розуміємо, що Державна Дума Російської Федерації, так само як і Президент Російської Федерації, теоретично не впливають на процес звільнення, принаймні, вони цим можуть прикритися, що в них є правосуддя. Я б тут використала той же варіант, який є в попередньому абзаці: вжити всіх можливих необхідних

заходів для якнайшвидшого звільнення. Тому що це буде і декриміналізація, це може бути і прийняття якихось інших законодавчих актів, амністія.

ІЗ ЗАЛУ. Для цього вони мають бути засуджені.

ЛУТКОВСЬКА В.В. Добре. Але там може бути декриміналізація статті, скажімо.

НЕМИРЯ Г.М. Зрозуміло. Будь ласка, хто хотів би ще? Прошу.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Шановні колеги, я би все-таки дописав: Надія Вікторівна Савченко та інші.

РАБІНОВИЧ В.З. Абсолютно согласен. Это меняет ситуацию и ничего не ухудшает.

НЕМИРЯ Г.М. Я не проти. Єдине, що хочу нагадати, ми можемо як рекомендацію надати, оскільки наш комітет не є головним у даному випадку. І я тоді прошу секретаріат: у нас була пропозиція, з якою всі погодились, щоб прибрати "льотчиці", а залишити "народного депутата України". Була також пропозиція додати "та інших громадян України".

ПАЦКАН В.В. "Та інших незаконно затриманих громадян України".

НЕМИРЯ Г.М. Була пропозиція стосовно останнього параграфу: "Закликаємо вжити всіх необхідних заходів щодо звільнення всіх громадян України". Це також прошу для протоколу відмітити. Поза тим, всі виступаючі підтримали прийняття такої постанови.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Можна ще питання.

НЕМИРЯ Г.М. Прошу.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Шановний Григорію Михайловичу, я хотів би підкреслити, мені на даний час не зрозуміло, який контекст зазначеного звернення. Тобто якщо ми кажемо, що особа обрана депутатом та є депутатом ПАРЄ, в даному випадку має певний імунітет, то ми повинні посилатись, що особа має певний імунітет, тому повинна бути звільнена.

Встановлювати питання, що ми вважаємо, що вона не винна, я не думаю, що це правильно. Як підкреслив шановний Уповноважений, нам скажуть: вибачте, у нас верховенство права, ми не впливаємо на суди і не встановлюємо форму вини, це встановить суд.

Саме тому, якщо ми маємо на меті звільнення на підставі виконання певних законів України або міжнародних угод, або Статуту Ради Європи, наприклад, то в даному випадку ми повинні на це посилатись. Це перше.

НЕМИРЯ Г.М. Я зразу ж відреагую на перше. Маленька проблема, яка полягає в тому, що Росія плює на Статут Ради Європи, і завдяки саме цьому вона позбавлена зараз права голосу в Парламентській Асамблеї Ради Європи.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Але тоді це пустий заклик, що ми просимо: зробіть це. Нам скажуть: ми не можемо. Якщо ми посилаємося, будь ласка, виконати умови конвенції, яку вони ратифікували, це щось інше. Тому в мене пропозиція: все ж таки, конкретизувати, на підставі чого ми просимо, щоб вона була звільнена, це перше.

По-друге, тут вказана певна інформація про те, що Надія Савченко на даний час є позаквотним представником всього українського парламенту в Парламентській Асамблеї Ради Європи. Ну, по-перше, наскільки я розумію,

поки що делегація не сформована. По-друге, питання щодо позаквотності. Порядок розподілу квот визначений теж Статутом Ради Європи: це пропорційне представлення в Раді Європи, в Парламентській Асамблеї Ради Європи відповідно до обрання фракціями. Це питання вже з'ясовувалося неодноразово. У разі відсутності одного із членів Парламентської Асамблеї Ради Європи, його мають право замінити, вам це добре відомо. Саме тому питання, що стосується позаквотності, повинен вирішувати парламент, а ми не можемо вирішити. Тому я пропоную, все ж таки, зняти питання щодо позаквотності в даному випадку.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

Шановний Георгій Володимирович, я дякую за вашу детальну пропозицію. Але зазначу, що, по-перше, питання позаквотного представництва Надії Савченко - це частина коаліційної угоди, яка підписана також і фракцією, яку ви представляєте. Прошу на це звернути увагу.

Друге. Це питання також обговорювалося як з Президентом Парламентської Асамблеї Ради Європи, так і з Генеральним секретарем Ради Європи, які схвально поставилися до такої ідеї.

І хочу також зазначати, що в резолюції Європейського парламенту міститься саме заклик до звільнення Надії Савченка, Олега Сенцова та інших, і саме це фактично закликає зробити і парламент. Я думаю, в даному випадку ми маємо якимось за цією логікою діяти і, можливо, автори постанови можуть прислухатися до ваших пропозицій. Але ще раз зазначу, що комітет не може підмінювати авторів цієї постанови, висновків головного комітету. Але протокольно я пропоную записати ваші пропозиції, щоб вони були доведені до відома і головного комітету, і авторів постанови.

ДУМИЧ І.О. Можна слово.

НЕМИРЯ Г.М. Так, будь ласка. Представтесь.

ДУМИЧ І.О. Доброго дня! Мене звати Ірина Думич, "Центр громадянських свобод".

Я, власне, хотіла звернути увагу щодо інших осіб. Якщо ми вносимо цю постанову і розуміємо під цим Олега Сенцова - українського режисера, Кольченко і Афанасьєва, які визнають себе громадянами України, зважайте на ту ситуацію, що Росія вважає їх громадянами Росії, оскільки вони з Криму. І якщо ми справді просимо про звільнення цих осіб, то я би просила рекомендувати авторам постанови окремо їх виписати. Про кого ми говоримо? Ми говоримо про Олега Сенцова, про Кольченко і Афанасьєва, які до речі, в судовому засіданні заявляють, що: "Ми є громадянами України". Якщо ж ні, то я би просила ініціювати комітетом окрему постанову.

НЕМИРЯ Г.М. Ну, можливо, це слухна думка. Пропоную взагалі комітету з часом розібратися, яка ж кількість цих людей, які незаконно утримуються. Тому що у нас є данні СБУ, данні окремих комбатів, данні окремих громадських активістів, але, принаймні, наскільки я розумію, обміном заручників займалось і займається СБУ. І в даному випадку ми також мали б для себе з'ясувати взагалі, хто за що відповідає, яка інформація є легітимною.

Більше того, є певна верифікація. Можливо, можемо й через ОБСЄ або інші механізми отримати цю верифікацію, щоб діяти з доконаними фактами.

Логіка вашої пропозиції зрозуміла. Вона також може бути доведена, прошу внести її в протокол.

Колеги, з урахуванням обговорення пропонується рекомендувати головному комітету схвалити цю постанову. Я сподіваюся, що вона найближчими днями буде результативно проголосована. І, як мені приємно було почути, не лише представниками коаліції, а й опозиція готова її

підтримати. Дякую. Хто "за", прошу голосувати. Утримались? Проти? Прийнято одногolosно.

Я хочу подякувати, Валерія Володимирівна, за вашу участь.

І далі нам треба порадитись, хоча тут радитись особливо нічого.

Третій пункт порядку денного: про Програму діяльності Кабінету Міністрів. Вона, ця програма, була зареєстрована у Верховній Раді і з'явилася, опублікована на сайті Верховної Ради лише об 11.00 сьогодні. Враховуючи час, який пройшов, пропоную зняти з обговорення, оскільки навряд чи хтось із присутніх мав можливість прочитати. Чи є інші думки?

ІЗ ЗАЛУ. Ні, немає.

ПАЦКАН В.В. Шановний пане голово! Наскільки мені відомо, завтра уряд буде намагатись ухвалити цю постанову в сесійній залі.

НЕМИРЯ Г.М. Я не виключаю цього, але нормальна парламентська процедура, навіть якщо вона скорочена, передбачає певну можливість на ознайомлення.

РАБІНОВИЧ В.З. Я підтримую председателя комітета, ми не можемо йти на поводу желаний когось, і закони є, і желание розібратись, а не просто так подмахивать. Поэтому невозможно розібратись за два часа.

ПАЦКАН В.В. Шановні колеги, я завжди говорив виключно про те, що Комітет з питань прав людини не має виглядати дурнуватим перед всіма іншими. Мене цікавить імідж, якість комітету і наших членів.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Шановний Григорій Михайлович, у мене пропозиція така. Дивіться, все ж таки, щоб завтра не лунало, що комітет не знайшов часу для того, щоб перевірити програму (вона не така вже і велика), може, тоді знайдемо можливість в разі терміновості, щоб ми зібрались завтра перед голосуванням? У нас не так багато членів, і ми могли би пропонувати винести якийсь рішення.

НЕМИРЯ Г.М. Ще є якісь пропозиції? Будь ласка.

БРЕНЗОВИЧ В.І. Я подивився цю програму, там ні слова нема ні про права людини, ні про національні меншини, ні про міжнаціональні відносини.

НЕМИРЯ Г.М. Колеги, завжди є екстремальні ситуації, і я розумію певну логіку, що треба приймати програму, оскільки на основі програми будуть певні принципи закладатись, зокрема в бюджет і так далі. Але якщо ми говоримо про певні парламентські процедури, то має існувати повага до таких парламентських процедур, до членів комітету, які при всьому бажанні цей маленький документ не мали можливості прочитати, тим більше, що є зауваги до деяких аспектів, можливо, пропозиції.

Я не виключаю, що ми можемо зібратися наступного тижня, але навряд чи доцільно зараз підстроюватися під те, що завтра може бути внесено. Тому я пропоную станом на сьогодні зняти, але запропонувати в порядок денний на наступному засіданні комітету. Немає заперечень?

ІЗ ЗАЛУ. Немає.

НЕМИРЯ Г.М. Прийнято.

Шановні колеги, у нас залишився ще четвертий пункт і "Різне". І четвертий пункт стосується тієї теми, яку ми проговорювали попередньо на організаційному засіданні. Вона стосується внесення змін до предмету відання Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

На Погоджувальній раді, яка відбулася в понеділок, чотири комітети або їх голови, представники, повідомили Голові Верховної Ради і його заступникам, що вони розглядають або вже навіть затвердили, прийняли і зареєстрували зміни до Постанови про предмети відання комітетів. Зокрема це стосується, наскільки я розумію, Комітету з європейської інтеграції, деяких інших. Коли ми обговорювали попередні питання, домовились, що повернемося до нього на наступному засіданні.

В розданих вам матеріалах пропонується з огляду на таке перше наближення, що явно віджило себе і має бути змінене. Прошу подивитися, воно представлене у вигляді порівняльної таблички. Зокрема я хочу зазначити, якщо з кінця почати, в нинішніх предметах відання записано таким чином: "Співробітництво з національними установами країн - членів СНД з питань захисту прав людини," - і далі по тексту. Пропонується, щоб тут не було якоїсь дискримінації інших національних установ інших країн, записати: "Співробітництво з національними установами та парламентами інших країн, що включає і країни СНД, з питань, віднесених до предмету відання комітету". Тобто, я так розумію, на злобу дня колись з'явилося СНД, але зараз ми не маємо окремо щось...

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Вибачте, я щось не можу знайти, де саме мова йде.

НЕМИРЯ Г.М. От є порівняльна табличка.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Вона з двох сторін просто зроблена.

НЕМИРЯ Г.М. Так, я сказав, що я починаю з останнього пункту – від простого до складного.

Далі, там записано: "Співробітництво з Радою Європи, Організацією з безпеки і співробітництва (ОБСЄ)", - пропозиція додати "співробітництво з Європейським Союзом". Чому? Ми згадували розділ другий і третій Угоди про Асоціацію, і відповідно його імплементація містить низку положень, які відносяться до сфери відання нашого комітету, що стосується прав людини, міжнаціональних відносин і таке інше. Тому логічно було б додати сюди і Європейський Союз.

Далі щодо антидискримінаційної політики. Коли ми на першому засіданні обговорювали можливу сферу відповідальності одного з підкомітетів, Ірина Сулова сказала про гендерні рівні можливості. Ми робочу назву записали "та антидискримінаційних питань". Це як реакція з'явилося.

Окремо торкалися ми питання внутрішньо переміщених осіб. Ми говорили про Крим і про частину території Донбасу. І тут додалася міграційна політика. І ми виокремили з того розділу, де еміграційна політика, статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, окремо в статус осіб, які проживають на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб. Ви знаєте, данні Державної міграційної служби: лише станом на позавчора ми мали трошки більше 400 тисяч, сьогоднішні дані оприлюднені - вже більше 500 тисяч внутрішньо переміщених осіб. В одному Києві більше 40 тисяч таких осіб.

Далі, ми додали законодавче регулювання правового статусу жертв політичних репресій та осіб, депортованих за національною ознакою.

Ну і, комітет займався і буде займатися контролем за виконанням забезпечення свободи мирних зібрань, пересування і вільного вибору місця

проживання. Це робочі пропозиції від мене як голови комітету. Але це відкрито для того, щоб ми сьогодні обговорили і прийняли. Моя пропозиція полягатиме в тому, щоб ми як члени комітету підписали такий проект змін до постанови по предмету відання, зареєстрували її, щоб потім регламентний комітет вніс це на розгляд.

Вадим Зіновійович проінформував про певний розвиток подій стосовно сфер відання функціонування комітету. Будь ласка.

РАБІНОВИЧ В.З. Вы знаете, мне бы хотелось, чтоб в дальнейшем мы могли б хотя бы ознакомиться с вопросами, которые обсуждаем. А то я прибежал сюда, открыл папку и быстро ищу, что мы тут хотим принять. Я думаю, что секретариат хотя бы за день должен присылать бумаги.

Если мы какие-то вопросы не успеваем разобрать здесь, давайте их не решать тогда, дайте нам время как-то ознакомиться с вопросом, понять, потому что мы превращаемся в каких-то механических роботов. Поэтому я категорически против того, чтобы мы принимали какие-то решения, не ознакомившись с ними. Мне надо ознакомиться с этими бумагами, у меня есть для этого помощник, у меня есть специалисты, которые дадут оценку. Мне кажется, секретариат должен за день хотя бы до этого ставить вопросы и не рассматривать вопросы, которые даны нам в эту же секунду.

ПАЦКАН В.В. Дозвольте.

НЕМИРЯ Г.М. Так, прошу.

ПАЦКАН В.В. Шановні колеги, я не захищаю секретаріат, але воно так і буде, воно буде і на наступне засідання. Завжди у нас така була практика, що порядок денний за добу, за дві доби або навіть і більше приходив на електронну пошту. Просто ми зараз обмінюємось всі електронними поштами.

РАБІНОВИЧ В.З. Давайте обменяемся, замечательный принцип.

НЕМИРЯ Г.М. Є прагматичне міркування, Вадим Зіновійович. Оскільки я проінформував вас про те, що в даному випадку було прийнято рішення до кінця цього тижня подати такі пропозиції, то як їх можна подати? Їх можна подати, направивши це до регламентного комітету, але тоді немає гарантій, що воно буде розглядатись. Єдиний варіант, коли комітет реєструє (я думаю, це надійніше буде) проект змін до постанови про предмет відання. І ідеальний варіант, коли всі члени комітету підтримують таке рішення.

Це таке робоче рішення, яке впливає з об'єктивних причин, тому що лише сьогодні ви отримаєте електронні адреси і так далі. Можливо, до кінця завтрашнього дня, в п'ятницю, можна було б зареєструвати такий проект постанови. Так що я думаю це нормально, тут нема особливо великого такого обсягу. Ми тоді могли б в робочому порядку почути пропозиції, але сьогодні я хотів би почути, принаймні в робочому порядку, пропозиції щодо тих змін, які пропонуються. І якщо будуть якісь пропозиції ще до предмету відання, то в робочому порядку ми могли б тоді зібратися або в якийсь інший спосіб обговорити і погодити, але щоб зареєструвати, потрібні підписи ваші, і зареєструвати від всього комітету такий проект постанови, оскільки на наступному тижні, ви знаєте, скоріше за все, не всі будуть в Києві.

ІЗ ЗАЛУ. Краще в четвер увечері, в кінці засідання підписати.

НЕМИРЯ Г.М. Зареєструвати, оскільки всі будуть в четвер, оскільки пленарне засідання точно буде, як робочий варіант і далі рухатися. Приймається це?

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Приймається така пропозиція, тільки я буду відсутній, я у відрядженні від фракції до Венеціанської комісії.

ПАЦКАН В.В. Завтра?

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Так, але я у п'ятницю повернуся, я думаю, що встигну. Але є декілька зауважень. Я погоджуюсь з точкою зору, що нам потрібен час, щоб опрацювати такий важливий документ. Між тим, звичайно, я теж підтримую, що під час війни ми повинні працювати всі дуже швидко. Однак, в будь-якому разі, наприклад, ваші пропозиції бачу тільки зараз. І не розумію, коли мова йде про статус осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях України та внутрішньо переміщені особи, то ми визначаємо тільки статус чи ми визначаємо права людей, які там знаходяться? Саме тому, я пропоную, все ж таки, тут внести певні зміни.

НЕМИРЯ Г.М. Георгій Володимирович, я це і пропоную, і саме в цьому полягає суть моїх пропозицій.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Також від себе хотів додати декілька речей. Все ж таки, ми повинні діяти, і навіть у мене така, мабуть, власна думка, що ми не повинні дивитись, що було рік тому чи два роки тому, чи три роки тому. Ми зараз знаходимося в дуже складному становищі. Будь-яка держава не є бездоганна з огляду на права людини, але у нас більше проблем, тому ми вирішуємо зараз проблеми, які ми мали за три століття. А ще є проблеми XIX століття з питань тортур, ще є проблеми XX століття, що стосуються умов утримання під вартою людей. Ми зараз вирішуємо вже проблеми XX століття і вирішуємо сьогоденні проблеми, що стосуються війни.

Саме тому я вважаю, що ми повинні спочатку визначити, які проблеми ми маємо, що ми повинні захищати і після цього вже вносити предмети

відання. Також і підкомітети. Я вважаю, що і гендерна політика – це дуже важлива річ. Але у нас іде війна, у нас є інші люди, які потребують захисту. Може, гендерна політика повинна бути частиною якогось підкомітету, а не підкомітетом як таким? Тобто я вважаємо, що треба іти і будувати механізми.

По-друге, що стосується механізмів. Ми повинні лікувати хворобу, ми повинні знаходити механізми, щоб вона не утворювалась. Саме тому я вважаю, що прийняти закон, як це підтримував мій колега Валерій Васильович, не достатньо, ще треба проконтролювати, щоб він виконувався. Саме тому я вважаю, що ми повинні домагатися поставити комітетський контроль за додержанням прав людини в судовій гілці влади і в виконавчій гілці влади.

З чого починаються проблеми? Якщо мова йде, наприклад, про пенсіонерів, які не отримують пенсію, то ми повинні розуміти, що це тому, що немає коштів. Коштів немає в Пенсійному фонді саме тому, що бізнес не сплачує ці кошти, бо він сам не заробляє. А чому він не заробляє? Тому що в нас є корумпованість в суді, тому що стаття 6 Конвенції не виконується. Тому що зараз за новим КПК, який ми отримали за згодою європейців, не можна оскаржити нічого, і на кожну людину ми маємо по 10 кримінальних проваджень. Їх права порушуються кожного дня, кожного дня проходять обшуки, виїмки та інші слідчі заходи, а людина не може їх оскаржити. Саме тому ми маємо трошки інші реалії, ми повинні виробити ці реалії.

І сьогодні, як ми всі знаємо, цього дня 1948 року була прийнята Декларація прав людини на третій сесії Генеральної Асамблеї ООН. І я пишаюся тим, що одним з розробників був теж українець, який створив...

НЕМИРЯ Г.М. Я думав, що ви хочете сказати, що ви були розробником.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я розробник багато чого, але не цього. Але це наша людина, він з України. Я, до речі, знайшов дуже цікаву річ, що він казав, що людство очікує від урядів не проголошувати ідеї прав людини і навіть не визнання прав людини, людство очікує від них ефективного захисту прав людини. Тому моя пропозиція - це контроль за виконанням в судовій гілці влади і виконавчій владі дотримання прав людини та зобов'язань, які взяла наша держава по захисту прав людини міжнародними пактами, а також зазначені стратегії, які, я сподіваюся, найближчим часом ми побачимо.

НЕМИРЯ Г.М. Я дякую, Георгію Володимировичу. Хочу зазначити, що у древніх єгиптян був такий вислів: "Ничего не достаточно тому, кому достаточно кажется малым". В сучасному світі це говориться: "Лучшее не может быть врагом хорошего". А з іншого боку, як досвідчений парламентар, я з Донецька та з підземним стажем, хочу зазначити, що найбільший шанс внести зміни до предметів віддання комітету, коли це одночасно роблять і інші комітети. Я не пригадую, можливо, були якісь поодинокі випадки, коли окремо комітет намагався внести якісь зміни, після того - всі інші. Тому є питання часу, і тому я закликаю з урахуванням вашої позиції, безумовно, але все ж таки, щоб ми могли це опрацювати, в ідеальному варіанті до кінця дня завтра, і зареєструвати у вигляді постанови, для того щоб далі уможливити цей розгляд, якщо немає заперечень.

ІЗ ЗАЛУ. Немає.

НЕМИРЯ Г.М. Дякую.

І у нас залишається "Різне". В "Різному", хочу звернути увагу, надані ті матеріали про які ми домовлялися. Це орієнтовна форма плану роботи комітету. І я звертав вашу увагу тоді і звертаю ще зараз, шановні колеги, що тут є питання, які розглядаються комітетом в порядку контролю, питання які

пропонуються розглянути на комітетських слуханнях і парламентських слуханнях. Колега Фельдман вже запропонував одну з тем для парламентських слухань, я пропоную це просто долучити до інших пропозицій, які будуть. Є ще от розділ 6: "Конференції, семінари, круглі столи та інші заходи". Це виглядає трошки формально, але з іншого боку є певні такі парламентські процедури, коли планується заздалегідь певний круглий стіл або семінар. Якщо він запланований раніше, завжди легше мати справу з Апаратом Верховної Ради щодо забезпечення відповідними технічними засобами і таке інше. Тому я заохочую всіх колег дати свої пропозиції якомога скоріше для плану роботи по цим шістьом розділам, щоб ми їх затвердили. Якщо немає заперечень, приймається.

Далі. Я просив роздати витяг зі статей і розділів урядового плану заходів з імплементації Угоди про Асоціацією між Україною та ЄС, які мають відношення до сфери відповідальності нашого комітету. Такий матеріал також наданий.

У нас є пункт, який ми обговорили на попередньому засіданні, але оскільки не було колеги Фельдмана і зараз він також, на жаль, пішов, щодо переліку підкомітетів...

ПОМІЧНИК ФЕЛЬДМАНА О.Б. Він залишив пропозиції.

НЕМИРЯ Г.М. У мене немає.

Ми б затвердили остаточно з урахуванням пропозицій Фельдмана та інших перелік підкомітетів. Отже, перший підкомітет - підкомітет з питань прав людини (колега Рабінович); з питань міжнаціональних відносин (колега Брензович за згодою).

БРЕНЗОВИЧ В.І. Я згоден.

НЕМИРЯ Г.М. Ви згодні. Отже, з питань міжнаціональних відносин. З Мустафою Джемільєвим погоджено: з питань етнополітики, прав корінних народів та національних меншин України, жертв політичних репресій. З питань зв'язку з українцями, які проживають за кордоном, і колега Пацкан підказує...

ПАЦКАН В.В. Приймається.

НЕМИРЯ Г.М. Нема заперечень. Тоді приймається. Ірина - з питань гендерної рівності і недискримінації, погоджено. І колега Логвинський - з міжнародно-правових питань та внутрішньо переміщених осіб.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Ну, я хотів би додати, що внутрішньо переміщена особа це тільки частина проблем окупованих територій. То мабуть я можу перефразувати: "...та питань, пов'язаних з окупацією частини території України". Ну, тобто є люди, які залишились там, на окупованій території.

ПАЦКАН В.В. Пане голово, тоді можна: "з міжнародно-правових питань, окупованих територій та питань внутрішнього переміщення".

НЕМИРЯ Г.М. Я наполягав би, щоб ми внутрішньо переміщених осіб тримали, оскільки це важливий абсолютно момент. Добре. Приймається.

І що Фельдман запропонував? Оте, що у мене?

ІЗ ЗАЛУ. Ні, він хоче іншу назву і іншу...

НЕМИРЯ Г.М. А! "Прошу під час розподілу віднести до мого відання (це до відання заступника) координацію роботи підкомітету з питань

забезпечення міжнародних стандартів дотримання прав і свобод людини і громадянина та етнічної політики". Це пересікається з колегою Рабіновичем і колегою Брензовичем. Як ви вирішите? Тому що пропонувалось...

(Загальна дискусія)

РАБІНОВИЧ В.З. Можно предложение? Можно этот вопрос отложить на один день? Я объясню почему. Если не решится вопрос тех, кто голосовал 16-го, они все-таки настаивают, чтобы они не были в руководстве, если это будет решено, то наш вопрос ни к чему, а если не решено – вернемся к нему.

(Загальна дискусія)

НЕМИРЯ Г.М. Він написав, що як і заступника голови, і підкомітету. Він так написав, два в одному.

ПАЦКАН В.В. Пан Фельдман залишається заступником чи не залишається – буде питання вирішено. Але головою підкомітету він все рівно буде, тому що у нас є підкомітети, але він попросив нарізати з усіх підкомітетів потроху.

НЕМИРЯ Г.М. У мене пропозиція є така. Ми затверджуємо зараз те, що є. І тоді, з урахуванням завтрашніх подій, ми завжди можемо повернутися на наступному засіданні до підкомітету Фельдмана і остаточно сформулювати його назву.

РАБІНОВИЧ В.З. Давайте еще раз повторим, за что мы сейчас будем голосовать. За все подкомитеты, кроме Фельдмана, правильно я понял?

ПАЦКАН В.В. У нас є пропозиція. пане голово. Дозвольте, одну хвилинку і все. У нас є пропозиція, щоб Олександр Борисовичу виділити питання відання підкомітету з питань міграційної політики, громадянства, статусу іноземців та осіб без громадянства, біженців. От у нас була пропозиція така до пана Фельдмана. Тут є помічник.

НЕМИРЯ Г.М. Давайте ми все ж таки з Фельдманом переговоримо. Пропозиція, щоб ми рухались далі. До речі, скільки там надбавка до заробітної плати за керівництво підкомітетами? 15 відсотків - надбавка до заробітної плати. За винятком Олександра Борисовича Фельдмана, решта все погоджено. Отже, хто за те, щоб затвердити перелік підкомітетів, керівників, прошу.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я еще раз хотел бы подчеркнуть, что вопрос "Как заниматься?" должен стоять после того "Чем заниматься?". То есть вот подкомитет гендерной равности (я, конечно, очень уважаю женщин, даже не просто их уважаю, а ценю), но подкомитет у нас должен быть по вопросам, например, инвалидов. Не инвалидов, прошу прощения, а людей, чьи права нарушаются в сфере здравоохранения, например. Это не меньшие вопросы. Поэтому я предлагаю утвердить сейчас комитеты, а потом подкомитеты. Потому что из-за изменения предмета відання, мы сможем это изменить.

НЕМИРЯ Г.М. У нас шість підкомітетів, а Фельдмана може бути сьомий. За шість комітетів у тому формулюванні з цими керівниками, хто "за", прошу голосувати. Проти? Утрималися? Прийнято одногolosно.

І зараз я хочу проінформувати колег, як ми і домовлялися, про зустріч з Головою Верховної Ради стосовно створення належних умов для роботи комітету. Це стосується і зали, де ми проводимо ці засідання. Ви бачите, що цей зал краще виглядає, тут є, принаймні, мікрофони. Стіни, можливо,

трішки угрюмо виглядають, але це вже така справа, можна їх тут якось прикрасити. І також це стосується надання комітету додаткових приміщень. Я думаю, з урахуванням цього, вам до відома додається цей попередній розподіл, але остаточно Гройсман обіцяв мені це вирішити швидко. Я сподіваюсь, що так і буде. Тоді ми вже можемо далі комфортно працювати. Попередній довідник телефонів, електронних адрес наданий.

Єдине питання, яке залишається у нас в "Різному", це питання наступного засідання. Якщо у нас за тим календарним планом, який був затверджений, наступний пленарний тиждень буде аж за тиждень, значить, дивіться, ми можемо порадитись. Зараз якихось нагальних законопроектів для розгляду комітету в першочерговому випадку немає. Тобто у нас такої пожежної потреби збиратися, можливо, не існує. Єдине, може виникнути питання, якщо буде поставлено Програму уряду. Але в будь-якому разі вона буде поставлена лише на пленарному тижні, якщо її не розглянуть завтра.

Тоді я б запропонував, щоб ми наступне засідання зараз поставили на середу через два тижні. Тобто якщо у нас сьогодні 10-те, це буде 24-те. Я не знаю, тут католики є?

ІЗ ЗАЛУ. Присутствуют.

(Загальна дискусія)

НЕМИРЯ Г.М. У нас, як правило, всі комітети проходять по середах. Отже, у нас робоче наступне засідання 24-го. Якщо виникнуть інші обставини, про які ми ще можемо не знати, ми тоді можемо в робочому порядку це з'ясувати. Якщо ні, то 24 числа, 15 година, 418 кімната.

Прошу.

ПАЦКАН В.В. У порядку інформації. Я у вівторок доповідаю у Бундестазі по порушенню прав людини і по Майдану. Так що в порядку інформування ставлю до відома.

НЕМИРЯ Г.М. Дуже дякую.

ПАЦКАН В.В. Буду представляти наш комітет.

ІЗ ЗАЛУ. Наші вітання Бундестагу.

РАБІНОВИЧ В.З. Тогда в порядке информации хочу сообщить, что я вчера был в Армении, встречался с Президентом Армении, с Главой парламента Армении, проводили слушания о том, что происходило, к сожалению, много лет назад. У нас была очень большая встреча с парламентариями. Все это есть на нашей страничке. Я им передавал от нас привет.

ІЗ ЗАЛУ. А сайт комітету, ви казали, коли запрацює?

НЕМИРЯ Г.М. Ця інформація важлива, але також важливо, щоб знали про це і інші члени нашого комітету. Тобто прес-служби ваші, прес-секретарі в такому оперативному вигляді через сайт комітету, який працює в тому вигляді, який є, нехай нададуть цю інформацію.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. І ще...

НЕМИРЯ Г.М. Ви їдете у Венецію, я знаю.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Ні, я про це мовчу. Скажіть, будь ласка, мені кажуть, що ви тримаєте ключі від кімнат і не даєте працювати. Це від вас залежить?

НЕМИРЯ Г.М. Ні, це чутки. У мене немає жодного ключа від жодної кімнати. І я персонально звертався до коменданта, яка вам не давала ключі, щоб подивитися ваші кімнати. Вона подивилася. Я сподіваюсь, що це буде також певна подяка голові комітету, який на високих тонах розмовляв, але жодних ключів від жодних кімнат я не тримав і не маю такої звички.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Ні, Григорію Михайловичу, я шуткую. Я маю на увазі те, що комендант каже: поки не буде наказу, я нікому не дам. Я кажу: вибачте, ну можна хоч документи залишити чи одягу? Зараз ми домовились, що ми там під супроводом заходимо, відкриваємо, під супроводом виходимо. Ми ж вже декілька тижнів працюємо.

НЕМИРЯ Г.М. Я б сказав в даному випадку, що є таке страшне слово "апарат". І поки що жодному Голові Верховної Ради і складу народних депутатів не вдалося з цим справитись. Якщо є якісь пропозиції, яким чином це зробити, пропонуйте. Той, хто жив у гуртожитку, знає про такі проблеми.

ЛОГВИНСЬКИЙ Г.В. Я обычно говорю в таком случае: у каждой ошибки есть имя и фамилия, Григорий Михайлович.

НЕМИРЯ Г.М. Я підтримую.

Дякую, до побачення.